

Kajaanin kaupunki

Kajaanin perusope- tuksen opetussuun- nitelma

PAIKALLISESTI PÄÄTETTÄVÄT ASIAT LUVUT 1-3 JA 8
1.8.2025 LUONNOS

Sisällysluettelo

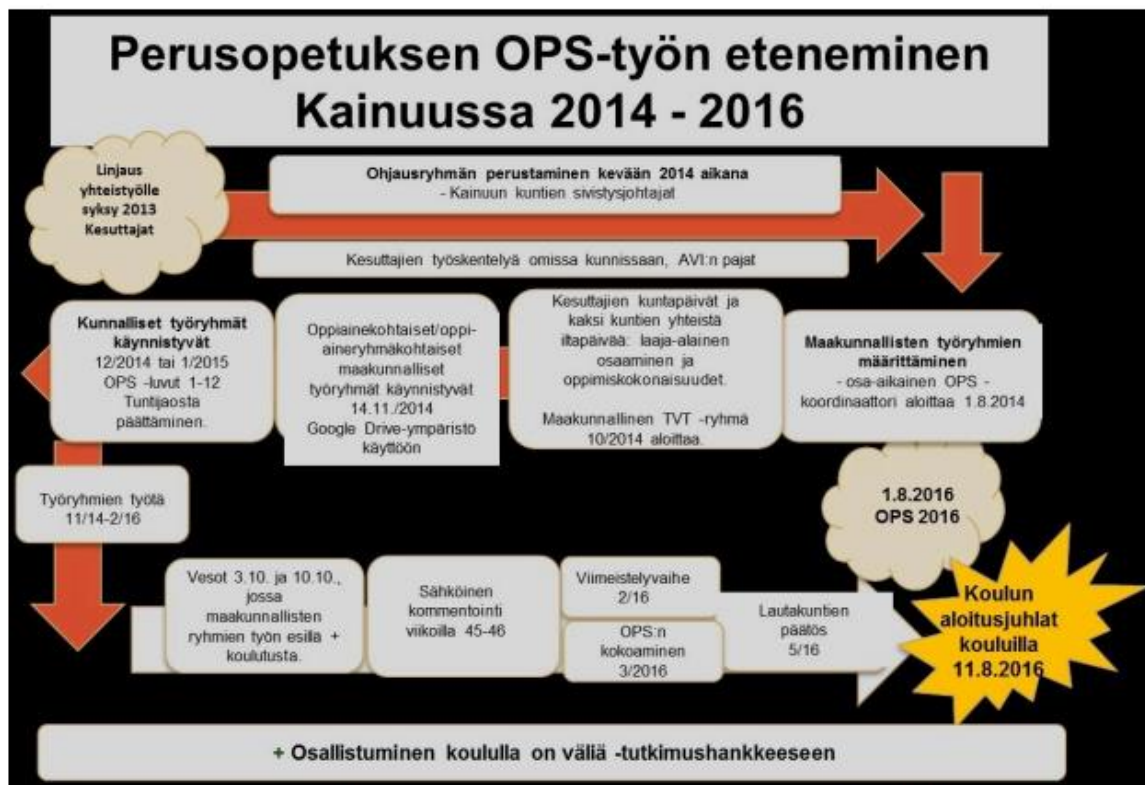
1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta	2
1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	2
1.4.1. Kajaanin tuntijako Kajaanin tuntijako.....	4
1.4.2. Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025	5
1.4.3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.....	5
1.4.4. Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma	5
1.4.5. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma.....	5
1.4.6. Kulttuuripolku	5
1.4.7. Toimintakulttuurin muutos ja STEP-oppimiskokonaisuudet	5
1.4.8. Työelämätaidot ja yrittäjyys -polku	5
1.4.9. Perusopetuksen tv-t strategia 2019–2023 Kajaanin kaupungin perusopetuksen TVT strategia 2019–2023 Kajaanin perusopetuksen Digitaalisen osaamisen tiekartta 2024-2027	5
1.4.10. Painotukset ja valinnaisuus.....	5
2 Perusopetus yleissivistyksen perustana	6
2.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	6
3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.....	9
3.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	9
8 Opiskeluhoolto	10
8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma	10

3.6.2025

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Perusopetuksen OPS-töön eteneminen Kainuussa 2014-2016

Perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu oppiaineiden osalta maakunnallisena yhteistyönä ja yleisen osan (luvut 1–12) osalta kunnissa. OPS-töön prosessin eteneminen on kuvattu yllä. Kunnallisten osuuksien osalta yhteistyötä on ollut tuntijaon, arvioinnin, oppimisen ja koulunkäynnin tuen, opiskeluhoollon ja valinnaisuuden tiimoilta. Maakunnallisen opetussuunnitelman (oppiaineet) kunta- ja koulukohtaiset täsmennykset ovat mahdollisia ja vapaaehtoisia. Täsmäntäminen voidaan toteuttaa myös koulun lukuvuosisuunnitelman kautta. Opetussuunnitelma on laadittu vain suomen kielellä annettavaa opetusta varten. Kajaanissa opetussuunnitelma julkaistaan on kaupungin verkkosivuilla <http://www.kajaani.fi/palvelut/perusopetus>

Opetussuunnitelman tekemisessä on laajasti osallistettu oppilaita, opettajia, huoltajia, sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita (sähköinen kysely, sidosryhmätapaaminen ja yrittäjyysilta). Esi- ja perusopetuksen OPS-töitä on tehty tiiviissä yhteistyössä (Kainuun sivistysjohtajat ohjausryhmä, samanlainen OPS- prosessi, koordinaattorien yhteistyö, yhteiset käytänteet,

3.6.2025

kustannusten jako) ~~kanssa~~ ja yhteydessä lukion OPS-prosessiin (Osaava -hanketaustaisuus, yhteisiä opettajien koulutustilaisuuksia).

Toisen asteen yhteistyötä on luontevasti olemassa kaupungin eri kouluasteiden yhteisen ~~oppilas- ja opiskelijahuollon~~ **opiskeluhuollon** ohjausryhmän kautta. Yhtä lailla yhteistyötä on tehty Työelämätaidot ja yrittäjyys -polkua rakennettaessa, joka on yksi laaja-alaisen osaamisen alue ja myös yksi neljästä Kajaanisssa erityisesti esille nousseesta STEP-kokonaisuudesta. Toinen STEP-kokonaisuuteen kuuluva asia, joka on noussut erityisesti esille, on paikallisuus. Paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, historia, luonto, kulttuuri ja elinkeinoelämä tulevat nivoutumaan osaksi vuosittaista opetusta. Yhtä tärkeinä nähdään myös kouluopetuksen tehtävä kehittää kahta muuta STEP-asiaa eli Elämänhallintaa ja Sosiaalisia taitoja. STEP-kokonaisuutta toteutetaan oppimiskokonaisuuksina periodimaisesti kaikissa kouluissa eri vuosiluokilla, mutta myös valinnaisuutta hyödyntäen (5–6 lk sekä 8–9 luokat).

Kajaanin perusopetuksen opetussuunnitelman 8. luvun paikallisesti päätettävät asiat on päivitetty vastaamaan uudistettua oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (1287/2013) ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 1.8.2023 alkaen. Perusopetuksen hallinnon, koulujen sekä opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstöstä muodostettu työryhmä valmisti päivitystä kevään 2023 aikana osallistaen työhön myös muuta opetushenkilöstöä, yhteistyöverkostoa, oppilaita ja huoltajia.

Kajaanin perusopetuksen opetussuunnitelman lukujen 4–7 paikallisesti päätettävät asiat on päivitetty vastaamaan uudistettua perusopetuslakia (628/1998) ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 1.8.2025 alkaen. Perusopetuksen hallinnon ja koulujen henkilöstöstä muodostettu työryhmä valmisti päivitystä kevään 2025 aikana osallistaen opetussuunnitelmatyöhön koko opetushenkilöstön. Päivitystyöhön osallistettiin myös huoltajia ja muuta yhteistyöverkostoa. Päivityksen yhteydessä tehtiin myös täsmennyksiä lukuihin 1–3 ja 8.

Opiskeluhuoltoa käsittelevien osuuksien laatimisessa on tehty yhteistyötä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa suunnitellen konkreettisia toimintaohjeistuksia koulutyön haastaviin tilanteisiin. Kodin ja koulun yhteistyötä on käsitelty opetussuunnitelmassa luvussa 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävän koulutyön järjestäminen. Nämä osuudet on myös käsitelty kaupungin eri kouluasteiden yhteisessä oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmässä.

Koulupolun siirtymävaiheisiin liittyvällä yhteistyöllä on vakiintuneet käytänteet, joita on kehitetty (esiopetuksesta kouluun siirtymävaiheen tiedonsiirto) ja sähköistetty (oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjat Wilmassa ja opiskeluhuollon asiakirjojen käytettävyys Wilman kautta).

Kajaanin tuntijako hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 1.4.2015. Sen mukaan englannin opiskelu alkaa 3. vuosiluokalla ja ruotsin opiskelu 6. vuosiluokalla. Valinnaisten kielen osalta ryhmän muodostaminen edellyttää 15 oppilasta. Valinnaisuutta on yhtenäistetty (luku 12).

3.6.2025

Painotuksina Kajaanissa ovat musiikki (Keskuskoulu) ja matematiikka (Lyseo), joille on laadittu ja hyväksytty omat tuntijakonsa.

Kajaanin kaupunki opetuksen järjestäjänä varmistaa koulujen mahdollisuudet toteuttaa opimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä huomioimalla mm. maltilliset ryhmäkoot, riittävän henkilöstöresurssin, esteettömät ja turvalliset koulurakennukset, henkilöstön täydennyskouluttamisen.

Opetus on lähtökohtaisesti ainejakoista, mutta eri oppiaineet yhdistävää ilmiöpohjaista opetusta ja/tai oppimiskokonaisuuksia toteutetaan kouluilla eri tavoilla ~~periodimaisesti~~ ja valinnaisuutta hyödyntäen. Opetusta järjestetään Kajaanissa myös yhdysluokkaopetuksena useissa kouluissa (luku 5). Pääsääntöisesti opetus toteutuu vuosiluokittain etenevänä, mutta yksilökohtaisesti myös vuosiluokkiin sitomaton opiskelu oman opinto-ohjelman mukaan on mahdollista (luku 5 ja luku 7).

Pääsääntöisesti opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä. Yksilökohtaisella hallintopäätöksellä oppilas voi opiskella yhdessä tai useammassa oppiaineessa vuosiluokittain etenemisen sijaan tavoitekokonaisuuksittain (luvut 5 ja 6). Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta halutaan järjestää laajemmin, on siihen laadittava oma opetussuunnitelma ja on siitä tehtävä erillinen päätös sivistyslautakunnassa.

Koulupolun siirtymävaiheisiin liittyvällä yhteistyöllä on vakiintuneet käytänteet ja niitä kehitetään tarpeen mukaan.

Oppilaanohjauksen järjestäminen on kuvattu **Kajaanin kaupungin** oppilaanohjauksen **ohjaussuunnitelmassa** ~~yhteydessä~~. Oppilaanohjauksen osalta opetussuunnitelmassa on kuvattu yleiset linjaukset. Mikäli tarvitaan henkilökohtaisempaa ohjaussuunnitelmaa, sen laatiminen on vastuutettu alakouluissa luokanopettajille ja yläkouluissa oppilaanohjaajille.

Opetussuunnitelma tulee elämään ja muuttumaan seurannan ja arvioinnin kautta. Kajaanissa seurantaa ja arviointia toteutetaan suhteessa perusopetuksen laatukriteereihin yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa keskittyen vuosittain joihinkin laatukorttien 1–13 alueista. Perusopetuksen johto määrittelee yhteistyössä perusopetuksen johtoryhmän kanssa vuosittain kohteet ja laajuuden, jolla niitä tarkastellaan.

Opetussuunnitelman toteutumista seurataan arjessa koulujen ja perusopetuksen hallinnon tasolla sekä koulujen lukuvuoden arvioinnin yhteydessä. Lisäksi perusopetuksen johtoryhmä arvioi lukuvuoden ja opetussuunnitelman toteutumista yhdessä rehtoreiden kanssa. Arvioinnin yhteydessä tarkastellaan kehittämistarpeita.

1.4.1. Kajaanin tuntijako Kajaanin tuntijako

Kajaanin tuntijako

3.6.2025

1.4.2. Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

1.4.3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025

1.4.4. Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma 2021

1.4.5. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Perusopetuksen oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

1.4.6. Kulttuuripolku

Kulttuuripolku

1.4.7. Toimintakulttuurin muutos ja STEP-oppimiskokonaisuudet

Toimintakulttuurin muutos ja STEP-oppimiskokonaisuudet

1.4.8. Työelämätaidot ja yrittäjyys -polku

Työelämätaidot ja yrittäjyys -polku

1.4.9. ~~Perusopetuksen tvt-strategia 2019–2023 Kajaanin kaupungin perusopetuksen TVT-strategia 2019–2023~~ Kajaanin perusopetuksen Digitaalisen osaamisen tiekartta 2024–2027

Kajaanin perusopetuksen Digitaalisen osaamisen tiekartta 2024–2027

1.4.10. Painotukset ja valinnaisuus

Painotettu opetus

Valinnaisainevalinnoista perusopetuksen koulujen omilla sivuilla sekä opetussuunnitelman luvussa 13.

3.6.2025

2 Perusopetus yleissivistuksen perustana

2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen arvoperustan ja oppimiskäsityksen pohtimisessa on laajasti osallistettu oppilaita, opettajia, huoltajia, sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita (OPS-paketit 1, 2 ja 3 kouluille, sähköinen kysely, sidosryhmätapaaminen ja yrittäjyyksiltä). Osallistamisen tuloksena muodostuivat neljä STEP-aluetta, jotka tuovat arvoperustaan paikallisen näkemyksen ja toimivat Kajaanissa oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtana. Oppimiskäsityksessä korostuvat oppilaiden aktiivisuus ja osallisuus toiminnan lähtökohtana.

3.6.2025

Tavoitellaan muutosta

Oppilas on utelias ja aktiivinen, **ei passiivinen**

Oppilas ajattelee, opiskelee ja toimii oppitunneilla, **ei istu pelkästään omalla paikallaan 45- 75min**

Oppilas asettaa ja tekee kysymyksiä, **ei etsi tai kerro pelkästään vastauksia**

Oppilas on vuorovaikutteinen ja toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa, **ei työskentele pelkästään yksin**

Oppilas etsii monipuolisin menetelmin uutta tietoa, **ei pelkästään vastaanota uutta tietoa**. Oppilas luo uutta tietoa.

Erityisen tärkeää myös se, **mitä opitaan** opetus-opiskelu-oppimisprosessissa **itsestä ja omasta oppimisesta** eikä vain se, mitä opitaan sisällöstä.

Oppilaan aktiivinen rooli

Yhdessä tekeminen yhteiseksi hyväksi	"Työtoimintaan" osallistaminen	Kummitoiminta	Opetukseen ja sen suunnitteluun osallistaminen
- tapahtumien järjestäminen esim. Hurlumies, Basaari, markkinat myyjäiset, työpajat, juhlahelminen ja lastenjuhlien järjestäminen, Taitungala - oppilaat retkien, juhlien ja toimintapäivien suunnitteluun ja toteutukseen mukaan - koulun tai luokan lehti/vuosikirja (esim. nettiversio) - luokkatöimikunta - leirikoulu, luokkaretit, rahankeräyskampanjoinen - keskusteleva toimintakulttuuri luokissa - viikottainen luokkapalaveri (esim. perjantai-palaveri), annetaan vaihtoehtoja, joista oppilaat voivat päättää (valita) - luokanohjaajan tunti	- siivoustalkoot - käyttävien siivousvuorot ja käyttäjävalvojat - koulun sisäinen keittiö- ja siivous- TET - ruokajärjestäjät - oppilaat ideoivat ja vetävät ohjattuihin kerhoihin - kirjaston ym. yhteisten oppimistilojen - vastuullistaminen eri tehtävien välkkäroiminta (esim. oppilaiden kehittämät jalkapallopelit välitunneilla) ja väitintisarjat liikunnassa, oppilaiden pitämä väitintikioski - liikuntavälitunneilla - osallistuminen väitintivalvontoihin - päivänavaustoiminta - vanhempainyhdistyksen kokouksiin osallistuminen - tukiohjelmat - Erkon polun vaaliminen - etsitään tapoja, joilla lapset voivat auttaa muita, "tehdä hyviä tekoja"	- kummituokkien välillä suunnitelmallinen pedagoginen yhteistyö, esim. opetussuunnitelman sisältöjen mukainen ylempään ja alemmahan luokan välinen yhteistyö, jota toteutetaan yhteistoiminnallisen opetuksen menetelmin - kummien - väitintuokkien - "kummitunnit" - kummiyhteyksiä - aikuiskummitoiminta (oppilaiden ja eläkeläisten suunnitelmallinen yhteistyö)	- teemat ja projektit esim. koko koulun teemapäivässä ryhmässä 1-6. luokkien oppilaita ja isommat ottavat vastuun pienemmistä huolehtimisesta, oppilait kuullaan/oppilaita iso vastuu - suunnittelussa ja toteutuksessa esim. liikennepäivä, oppilaiden integrointi jonkun teeman yhteydessä - oppilaiden mahdollisuus äänestää annetuista vaihtoehdoista työtöiden suhteen - oppilaan erityisosaamisen hyödyntäminen esim. apuopettajana/ ohjaavana opettajana/tietokoneguruna toimiminen, oppilaiden tekemät opetusvideot, vertaisoppimisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen käyttäminen - kannustaminen yhteissuunnitteluun ja tavoitteasetteluun esim. Oma koulupäivä eli luokka suunnittelee yhdessä koulupäivän - oppilaiden osallistuminen kehittämistehtäviin/kokeuksiin - hoitaneuvotteluissa mukana oleminen, mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin - valinnaisaineissa enemmän oppilaiden osallisuutta - ongelmanratkaisutehtäviä opetukseen - kansainvälinen yhteistyö
Osallisuus ikätason mukaan; pienet omassa ryhmässä/luokassa, isot koulun tasolla jne.			

Oppilaan osallisuuden mahdollisuudet

Toimintakulttuurin muutos ja STEP-oppimiskokonaisuudet ovat laajempina esityksenä [perusopetuksen verkkosivulla](#) sisältäen myös valmiita aihioita varsinaiseen toteutukseen. Tässä keskitetysti kuvatut paikalliset painotukset kytkeytyvät hyvin OPS-

3.6.2025

perusteissa keskeisiksi tavoitteiksi nostettuihin laajaa-alaisen osaamisen alueisiin, jotka on esitelty seuraavassa luvussa (Luku 3.3.) Opetussuunnitelma tulee elämään ja muuttumaan seurannan ja arvioinnin kautta. Kajaanissa seurantaa ja arviointia toteutetaan suhteessa perusopetuksen laatukriteereihin.

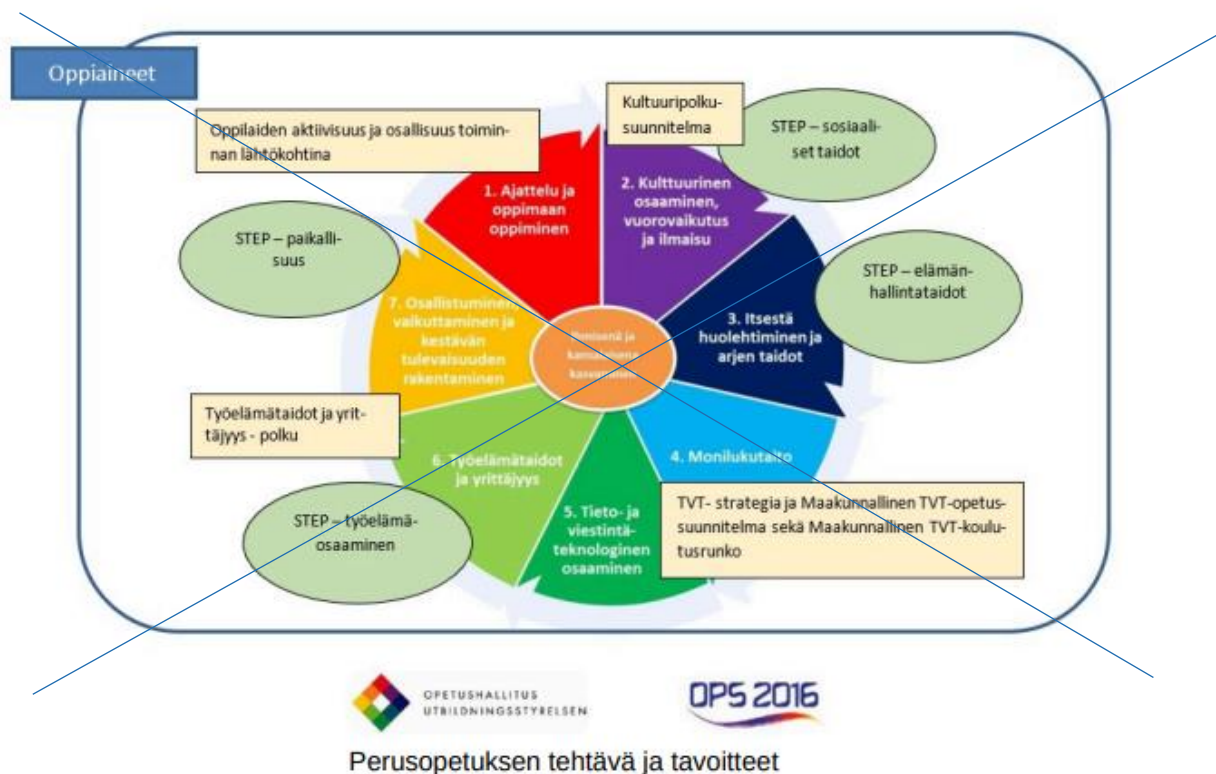

3.6.2025

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Kajaanin perusopetuksen tehtävänä on toteuttaa laadukasta perusopetusta. Tavoitteena on tukea oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Laaja-alaiseen osaamiseen kytkeytyvät sekä oppiaineet että paikalliset painotukset (STEP-alueet ja oppilaiden aktiivisuus ja osallisuus) ja perusopetuksen tehtävää täydentävät suunnitelmat (Työelämätaidot ja yrittäjyys -polku, TVT-strategia **digitaalisen osaamisen tiekartta 2024–2027**, Maakunnallinen TVT-opetussuunnitelma ja Maakunnallinen TVT-koulutusrunko sekä Kulttuuripolku-suunnitelma). Suunnitelmat löytyvät ePerusteista luvusta 2.4. Kokonaisuus on tiivistetty seuraavaan kuvioon:

Laaja-alainen osaaminen on kytkeyty oppiaineiden sisältöön ja arvioidaan osana oppiaineita. STEP-oppimiskokonaisuuksia toteutetaan sekä projektiluonteisesti, 5–6 luokkien valinnaisissa sekä osana yläkoulun valinnaisuutta ja niitä arvioidaan myös osana oppiaineiden arviointia. Opetussuunnitelman toteuttamiseen kytkeytyviä muita suunnitelmia arvioidaan osana sidosryhmäyhteistyötä. Kokonaisuutta arvioidaan osana perusopetuksen laatukriteereitä (Laatukortti 5 Opetussuunnitelman toteuttaminen).

8 Opiskeluhoolto

8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Myös oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) säännöksiä täsmennettiin vastaamaan uudistusta. Lakimuutoksen (377/2022) mukaan Opetushallituksen oli uudistettava opetussuunnitelmien perusteet sekä Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhooltosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa -määräys tämän lain mukaisiksi siten, että koulutuksen ja opetuksen järjestäjät voivat ottaa tämän lain 13 §:n mukaiset opiskeluhooltosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023.

Näin ollen Kajaanin kaupunki koulutuksen ja opetuksen järjestäjänä on laatinut opiskeluhoollon suunnitelman, joka on osa Kajaanin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Esi- ja perusopetuksen opiskeluhoollon suunnitelma on osa em. opetuksen järjestäjän suunnitelmaa ja korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman luvun 8 Opiskeluhoolto. Suunnitelma sisältää opiskeluhoollotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Esi- ja perusopetuksessa on käytössä yksikkötoimipaikka- ja koulukohtaiset opiskeluhoollon suunnitelmat, jotka laaditaan lukuvuoden alkaessa opetushenkilöstön, opiskeluhoollotalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmien yksikkötoimipaikka-/koulukohtaiset tiedot ovat kootusti liitteissä. Liitteet päivitetään aina uuden lukuvuoden alkaessa.

Kajaanin kaupungin opiskeluhooltosuunnitelma löytyy kaupungin verkkosivuilta osoitteesta [Opiskeluhoolto | Kajaanin Kaupunki](#).

Kajaanin esi- ja perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma löytyy kaupungin verkkosivuilta osoitteesta [Oppilaan hyvinvoinnin tukeminen | Kajaani](#).